

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — poverjeništvo Ljubljana
Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1 Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism
ne sprejemamo. Izhaja vsak teden. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pos. UJU
plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Polt. ček. rač. 11.197. Telefon 3112

Na pravi poti!

(Stališče in delo UJU pred uzakonjenjem
novega uradniškega zakona.)

V času, ko se je pripravljala novi uradniški zakon, je predložilo vodstvo UJU mero: dajnim faktorjem spomenice glede reguliranja materialnih zadev in položaja učiteljskega in se trudilo, da bo v tem pogledu tolažilo pravih potreb in želja učiteljstva. Prvo stališče vodstva glede tega vprašanja je bilo izraženo v znani spomenici, ki je bila izročena ministru in ostalim merodajnim faktorjem in ki jo je objavila tudi »Narodna Prosveta« (in »Učit. Tovariš«).

Pri izdelavi te spomenice se je predvsem skušalo varovati interese osnovnošolskega učiteljstva in šele potem ostalih (za katere se moralo tudi poskrbeti, ker so člani združenja); za vse se je zahteval in predvidel maksimum, ki se ga more dati ostalemu uradništvu z isto izobrazbo. Večje zahteve se ne bi moglo utemeljevati in zagovarjati z zadostnimi razlogi. Zelo pa se je tudi, omogočiti učiteljstvu napredovanje do najvišjih mest. Iz tega razloga je obsegal predlog, da naj postanejo učitelji tudi upravitelji, šolski nadzorniki in referenti ter da more učiteljstvo na teh položajih hitreje napredovati nego drugi. Da ne bi bilo zapostavljanj, se je predlagalo, da naj izvrši volitev upravitelja učiteljski zbor dotične šole.

To se je želelo iz dveh razlogov: a) da bi se moglo z upraviteljskim mestom tekom časa okoristiti skoro vse učiteljstvo, a polovica takoj, b) da bi vse lestvice osnovnega šolstva bile v rokah onih, ki so tudi delovali v osnovni šoli in ki najbolj poznajo razmere in potrebe osnovne šole in učiteljstva. Ko bi učiteljstvo potrkalo na katerakoli vrata, bi prišlo do svojega starejšega in izkušenejšega tovariša; kako velikega pomena bi to bilo za razumevanje stvari, ni treba poudarjati.

Ta zahteva je bila za učiteljstvo iznešena tedaj, ko se je slično predvidevalo tudi za ostalo uradništvo.

Ko se je pa v zadnjem trenutku načeloma odstopilo od hitrejšega napredovanja gotovih položajev, in ko je prevladalo stališče, da ne morejo v zadnjo skupino napredovati iz gotove stroke vsi, ki imajo na to pravico (marveč samo gotovo število, n. pr. v V. razred ne morejo priti iz II. kategorije vsi), tedaj je tudi izvršni odbor uvidel, ako bi se sprejel tudi za učiteljstvo princip, da pridejo v V. razred samo šefi, bi bilo učiteljstvo zelo prikrajšano. Razlog je ta, ker pri učiteljstvu ni načelnikov uradov in odsekov in se za take ne morejo smatrati šolski nadzorniki, niti šolski upravitelji, ker imamo upravitelje tudi z 2, 3, 4, 5 in 6 službenimi leti, ki že zaradi prevelikega števila službenih let ne morejo priti v V. razred. Tudi zaradi tega, ker bi nobena učiteljca ne mogla priti v peti razred, ker niso upravitelje. (V južnih krajih. — Op. ured.).

Vsled tega se je postavil izvršni odbor UJU na stališče, da pri učiteljstvu pride v V. razred namesto šefov, gotovo število, in je v vsem odobril postopanje svojega predsednika, ki je izjavil g. ministru prosvete, da naj namesto šefov, ki so predvideni za V. razred pri ostalih strokah, pride za učitelja v pošteb primerno število in to po možnosti 5000 od celokupnega števila učiteljstva ali procentualno 20% od celotnega števila učiteljstva.

Ta način je za učiteljstvo mnogo pravičnejši: a) ker pride v tem primeru več učiteljev v V. razred, nego ako bi bila predvidena ta skupina samo za upravitelje; b) ker bi se napredovanje vršilo po gotovem redu (prvi oni, ki so po letih najstarejši in po ocenah najboljši); c) ker izostanejo na ta način težave in borbe za upraviteljska mesta, ker upraviteljsko mesto ne bo vplivalo na prestop v V. razred; d) ker se s tem ne ustvarja razlike med učiteljem in upraviteljem. Tudi g. minister prosvete je izjavil, da bo skušal vnesti v uradniški zakon, da pride v V. razred gotovo število učiteljstva, a ne šefi, in to čim večje število, po možnosti gori omejeno.

Sedaj je to vprašanje rešeno in ga lahko presojamo.

V izenačenju z ostalim uradništvom iste predizobrazbe ni učiteljstvo v ničemer zapostavljeno. Nasprotno, odredba po kateri pride učiteljstvo v V. razred, po številu in ne po položaju, ima celo svojo prednost. Kako veliko bo to število in s kolikimi službenimi leti ter v kateri starosti pride kdo po predvidbi v V. razred, bo na osnovi § 46. novega uradniškega zakona rešeno naknadno s specijalnim zakonom. § 258. pa določa, kateri učitelji se bodo že sedaj premestili v V. razred. Ta je le začasen, ker velja samo »do sprejetja novega zakona predvidenega v § 26. Trdno sem prepričan, da se je g. prosvetni minister zelo zavzel za to, da se s sprejetjem novega uradniškega zakona ugodno uredi gnotno vprašanje učiteljstva in regulira njegov materialni položaj ter reši čim boljše. Nikoli nas ni odklonil, in poslu-

šal je naše mišljenje. Tik pred sprejetjem sedanjega uradniškega zakona me je tekom enega tedna sprejel trikrat. Za vse to se mu v imenu združenja in v svojem imenu najtopleje zahvaljujem. Prepričan sem, da bo g. minister pri sprejetju zakona, ki je predviden s čl. 46. novega uradniškega zakona, storil vse, da pride v V. razred čim večje število učiteljstva, in da bo cenzus glede let čim manjši.

Bodi mi ob koncu dopuščeno konstatirati, da je ukrenil izvršni odbor UJU od svoje strani vse, kar je mogel, trdno prepričan, da je v zaščiti učiteljskih interesov hodil pravo pot ter je s tem, da je prilagodil svoje stališče razmeram in možnostim, gledal le na to, da je treba ščititi prvenstveno interese večine učiteljstva. 3. aprila 1931.

M. Rabrenovič (preds. UJU v. o.).

Novi uradniški zakon.

Določbe o prenehanju službe.

Državnemu uslužbencu preneha služba, odnosno se ga upokoji:

1. ako je sodnijsko obsojen na izgubo službe, ali zaradi nečastnih dejanj;
2. ako je disciplinsko kaznovan z izgubo službe ali z upokojitvijo;
3. ako postane telesno ali duševno nesposoben za službo;
4. v slučaju 12 mesečnega neprekinjenega bolezenskega dopusta ali 15 mesečnega bolezenskega dopusta v 2 letih zaporedoma;
5. ako je postavljen pod varuštvo;
6. po enem letu na razpoloženju;
7. po trikratni zaporedni slabi oceni ali šestkratni slabi oceni v dobi službovanja;
8. ako izstopi iz državljanstva ali ga izgubi s poroko;
9. ako se 10 dni po lastni krivdi ne javi, ob kaki izpremembli v službo;
10. ako je sodnijsko obsojen nad leto dni zapora, za dejanja izven točke 1.;
11. ako je pozvan v redno službo v kadru;
12. ako je ob vstopu v službo zatajil podatke iz gornjih točk;
13. če dovrši 70 leto starosti;
14. ako poda ostavko;
15. ako je na lastno zahtevo upokojen;
16. ako pristojna oblast odloči, da mu preneha služba (§ 104.).

Pravico do pokojnine izgubi uslužbenec v slučaju prenehanja službe po točki 1., 8., 9. in 14. čl. 104. Enako izgubi pravico do pokojnine uslužbenec, ki je bil kaznovan z disciplinsko sodbom po čl. 2., četudi si je pridobil že pravico do pokojnine.

V slučajih prenehanja službe po točki 3., 4., 5., 6., 7., 13. in 16. čl. 104. se uslužbenca odpusti iz službe, odnosno upokoji, če si je pridobil pravico do pokojnine.

V slučaju točke 10. čl. 104. se odpusti, a če si je pridobil pravico do pokojnine, se pa upokoji, razen če ni z disciplinsko sodbom odredena izguba pokojnine; v slučaju točke 11. se uslužbenca odpusti, po točki 15. pa upokoji (čl. 105.).

Osebna pokojnina.

Uslužbenec se mora na lastno prošnjo upokočiti, ako je dovršil: 1. 35 letnih let v državni službi, ali 2. 40 let vseh let v službi in 3. 65 let starosti (§ 104/15). Prošnja se mora rešiti v 1 mesecu od dne, ko je dospela na pristojno mesto (§ 109.).

Za odlok o prenehanju službe po § 104/16 je potrebna soglasnost predsednika ministrskega sveta (§ 110.).

Uslužbenec ne more sam zapustiti svojo službo, temveč mora biti po zakonu razrešen. Razen po točki 8. in 9. iz § 104. se mora uslužbenca razrešiti v roku 1 meseca od dneva, ko dobi njegov neposredni starešina obvestilo o prenehanju službe (§ 111.).

Pravico do aktivnih prejemkov ima državni uslužbenec do konca onega meseca, v katerem mesecu je bil, ali se smatra razrešen, odnosno v katerem je umrl (§ 112.).

Uslužbenec izpolnjuje pogoje za pridobitev pravice do pokojnine, ko dovrši 10 let, ki so jih stvarno prebil v aktivni državni službi; v državnih oblastih, zavodih in ustanovah. V ta rok se ne šteje čas prebit v službi države v svojstvu kontraktualnega uslužbenca ali dnevničarja. Pripraviška služba se šteje v aktivno državno službo, ko dobi pripravnik neposredno službo, ki se šteje po 1. stavku (§ 113.).

V rok za pridobitev pravice do pokojnine (§ 113.) se računa tudi čas, ki ga je državni uslužbenec stvarno prebil v aktivni službi kot uradnik, zvičnik ali služitelj državnih saobračajnih ustanov po odredbah zakona, ki veljajo za to osebo in čas vojaške službe, ki se po odredbah zakona o ustroju vojske in mornarice računa v pokojnino (oficirska, uradniška ali druge vrste služba v vojski in mornarici). (§ 114.).

V dobo za doseganje pravice do pokojnine se šteje največ 1 leto od časa, ki ga je prebil uslužbenec na razpoloženju. (§ 115/2.).

Štetje let za pokojnino.

Uslužbencu, ki je izpolnil pogoje iz § 113., se priznava za odmero količine pokojnine v stvarnem trajanju:

1. čas, ki ga je prebil uslužbenec v aktivni državni službi, ali v službi prometnih ustanov, ali kot oficir, odnosno uradnik v službi vojske ali mornarice, ki bi se mu štel po zakonu te stroke v pokojnino;

2. čas pripravniške službe pod pogojem 4. odstavka § 113.;

3. čas prebit v službi države v svojstvu kontraktualnega uradnika, če je bil prestop v državno službo neposreden — brez prekinitve;

4. čas, ki so ga prebili profesorji univerze v državni službi v inozemstvu, preden so nastopili kot profesorji na univerzi;

5. čas prebit v samoupravni službi banovin in samoupravni službi vobče v poklicih za katere se zahteva fakultetska izobrazba, če je bil izvršen prestop v 30 dneh;

6. čas, ki so ga duhovniki priznanih ver prebili pred vstopom v državno duhovniško službo v duhovniški službi in

7. čas, ki je uslužbencem poedinih strok priznan po specialnih zakonih za državno službo, odnosno za pokojnino. (§ 116.).

Če se državni uslužbenec (ne po lastni krivdi) vrše državno službo tako poškoduje, da postane za službo nesposoben, se mu more priznati za pokojnino poleg odsluženih let še 10 let. Za tak odlok sta potrebna: a) pristavek finančnega ministra in b) soglasnost predsednika ministrskega sveta. Tako priznanih 10 let se računa v rok po § 113. (§ 118.).

Za pokojnino se ne računa:

1. čas pred 18 letom starosti;

2. čas začasne odstranitve iz službe v slučaju, če disciplinsko sodišče obsodi uslužbenca na kazen upokojitve;

3. čas preko roka po katerem preneha služba po § 166.;

4. čas prebit v pokoju;

5. čas pred upokojitvijo, ako uslužbenec v slučaju § 126. izgubi pravico do pokojnine;

6. čas, ki ga je uslužbenec izgubil za pokojnino po zadnjem odstavku § 237. (§ 119.).

Odmera pokojnine.

Osnova, za odmero količine osebne pokojnine uradnika, je plača in položajni dodatek, ki mu je pripadala v času upokojitve.

Položajni dodatek služi kot osnova šele potem, ko dovrši uslužbenec 20 let službe, ki se po § 113. računajo v rok za pridobitev pravice do pokojnine (§ 120.).

Za prvih 10 let pripada uslužbencu 50% plače. Za vsako nadaljnje 10 let, ki se računajo po § 116. pripada po 0,9%. Če je pa državni uslužbenec upokojen pred 50 leti starosti ali pred dovršenimi 30 leti službe, mu pripada od plače za vsakega 10 let:

1. če ni dovršil 15 let službe in 35 let starosti 0,50%;

2. če ni dovršil 20 let službe in 40 let starosti 0,60%;

3. če ni dovršil 25 let službe in 45 let starosti 0,70%;

4. če ni dovršil 30 let službe in 50 let starosti 0,80%.

Započeta 10 let se računa za celo pol-leto.

Osebna pokojnina ne more biti večja od 95% pokojninske osnove (§ 123.).

Od položajnega dodatka pripada v pokojnino po 20 letih službe 50%, po 25 letih 60%, po 30 letih 70% in 95% po 35 letih službe, ki se računa po 1. odstavku § 113. v rok za doseganje pravice do pokojnine. (§ 124.).

Poziv upokojencev v državno službo.

Uslužbenca, ki je bil upokojen iz razlogov navedenih v točki 3., 4., 5. in 6. § 104., se more v roku petih let po upokojitvi pozvati zopet v državno službo iste stroke, če so prestali razlogi, in če ni uslužbenec v času poziva dovršil 60 let starosti.

Tak uslužbenec ne more dobiti nižjega položaja od onega, iz katerega je bil upokojen. Ako se uslužbenec ne odzove pozivu, izgubi pravico do pokojnine — zveza točka 5., § 119. (§ 126.).

Osebna draginjska doklada

se odmerja upokojenemu državnemu uslužbencu po istem %, po katerem mu je odmerjena pokojnina od plače, kot osnove za pokojnino. Za odmero osebne draginjske doklade je osnova ona draginjska doklada, ki

je pripadala uslužbencu v času upokojitve. Ta draginjska doklada ne sme biti manjša in to: v I. draginjskem razredu od 550 Din, v II. draginjskem razredu od 500 Din, v III. draginjskem razredu od 450 Din.

Poleg osebne draginjske doklade pripada upokojencu rodbinska doklada mesečnih 150 Din za ženo in vsakega otroka.

Odredbe § 28. veljajo tudi za osebne in rodbinske doklade upokojenih državnih uslužbencev. (§ 127.).

Odlok o upokojitvi uslužbenca se izda po predhodnem sporazumu ministra financ.

Količina osebne pokojnine se odredi z istim rešenjem, s katerim je uslužbenec upokojen. Če je uslužbenec upokojen s kraljevim ukazom, se odredi količina osebne pokojnine s posebnim rešenjem, ki se izda najdalje v 15 dneh po ukazu. (§ 128.).

Za odmero službene dobe in osebne pokojnine veljajo podatki »Uslužben. lista« in dokumenti, ki so služili za sestavo »Uslužb. lista«. (§ 129.).

Za odmero osebne pokojnine se šteje čas do dneva ukaza ali rešenja o upokojitvi. (§ 131.).

Upokojenec izgubi pravico do pokojnine:

1. z izgubo državljanstva, ali če vstopi v službo tuje države brez dovoljenja, izdanega po resornem ministru, s soglasnostjo predsednika ministrskega sveta;

2. z razsodbo sodišča;

3. z razsodbo disciplinskega sodišča in

4. če ne sprejme uslužbenec službe v slučaju § 126. (§ 132.).

Rodbinska pokojnina.

Za rodbinske pokojnine se ustanavlja »uradniški pokojninski fond«.

»Uradniški pokojninski fond«, kot samostojna pravna osebnost, se ne sme uporabljati v druge svrhe, razen za one, ki so s tem zakonom določene.

Fond upravlja Državna hipotekarna banka, pod posebnim nadzorstvom ministra financ. Ona je dolžna predložiti finančnemu ministru vsako leto poročilo in račun dohodkov in izdatkov.

Koncem leta (koledarskega) predloži račun v pregled Glavni kontroli, ki s klavzulo o razrešenju, objavi račun v »Uslužbenih novinah«. (§ 133.).

Dohodki fonda so:

1. prva mesečna plača ministrov, banov in vseh ostalih uslužbencev;

2. prva mesečna razlika med dotedanjimi in novimi prejemki ob napredovanju;

3. mesečne vloge (vplačila);

4. obresti kapitala tega fonda, ki so za 1/2 % manjše od obresti, ki jih plačuje Državna hipotekarna banka svojim upnikom za dolgoročna posojila;

5. disciplinske denarne kazni. (§ 134.).

V »uradniški pokojninski fond« so dolžni vplačevati ministri, bani in vsi uslužbenci oženjeni in neoženjeni (omožene in neomožene). Isto velja za one, ki so na razpoloženju in v pokoju. (§ 135.).

Osnova za vlaganje v fond je pri uradnikih plača in položajni dodatek, pri pripravnikih pa 1/2 plače. (§ 136.).

Mesečno vlaganje v fond znaša 5% osnove. (§ 137.).

Vlagatelj dobi pravico do rodbinske pokojnine iz »uradniškega pokojninskega fonda«, če je vlagal vanj najmanj 5 let in umrl kot vlagatelj. To velja tudi za ministre in bane.

Rodbinska pokojnina se odmeri procentualno od prejemkov, od katerih je vlagatelj plačeval v fond v času svoje smrti, po odredbi § 136. Procenti znašajo:

1. po dovršenih 5 letih vlaganja za 1 rodbinskega člana 25%, za 2 člana 35%, za 3 člana 45% in za 4 in več članov 55%;

2. po dovršenih 10 letih vlaganja se zvišata procent za 5% in za vsako nadaljnje leto preko 10 let se poveča za 1%, a tako, da ne more biti pokojnina za 1 člana višja od 55%, za 2 člana ne nad 65%, za 3 člana ne nad 75% in za 4 in več članov ne večja od 85%.

Ako ima pravico do pokojnine več članov in preneha enemu izmed njih pravica, se procent zmanjša v smislu prejšnjega odstavka. (§ 139.).

Vlagatelj, ki preneha biti državni uslužbenec, izgubi pravico še nadalje vlagati v fond. Na njegovo zahtevo mu je fond dolžan vrniti vplačane vloge, a v tem primeru izgubi pravico do vračanja teh let za rodbinsko pokojnino, če se ponovno vrne v državno službo.

Vlagatelj nima pravice do povračila vloge, če je izstopil iz službe pred 5 leti vlaganja, a obdrži si pravico, da se mu štejejo ta leta vlaganja, ako se ponovno vrne v državno službo.

Te odredbe ne veljajo za one, ki so izstopili iz službe vsled upokojitve. (§ 140.).

Za rodbinsko pokojnino se računa samo oni čas, za katerega je vlagatelj plačal vloge. (§ 143.).

Vloge za fond se odtegnejo od rednih prejemkov. (§ 144.).